

УДК 35.076:35.072.1:351/354

[https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4\(4\)-1189-1202](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-4(4)-1189-1202)

Левкун Тетяна Василівна адвокат, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри права та публічного управління, ЗВО «Університет Короля Данила», вул. Є. Коновальця, 35, м. Івано-Франківськ, 76018, <https://orcid.org/0009-0000-0578-1051>

Лис Андрій Богданович кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри права та публічного управління, ЗВО «Університет Короля Данила», вул. Є. Коновальця, 35, м. Івано-Франківськ, 76018, <https://orcid.org/0009-0004-7082-1020>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. В статті здійснено комплексний аналіз діяльності ЦНАП в сфері надання адміністративних послуг внутрішньо переміщеним особам (далі-ВПО) в умовах воєнного стану та обґрунтовано рекомендації щодо її удосконалення.

Методика включає комплексний аналіз та узагальнення наявного науково-теоретичного матеріалу та формулювання відповідних висновків та рекомендацій. Під час дослідження використовувались наступні методи наукового пізнання: термінологічний, логіко-семантичний, функціональний, системно-структурний, логіко-нормативний.

В процесі дослідження визнано, що для вирішення житлової проблеми внутрішньо переміщених осіб, чиї будинки були зруйновані, необхідно спростити процедури компенсації за втрату та пошкодження майна, прискорити процес виділення земельної ділянки під забудову, створити доступний житловий фонд, використовувати нежилі та нежитлові приміщення. До того ж, підвищення рівня зайнятості ВПО та населення в цілому залежить від відновлення економіки та створення нових робочих місць.

Наукова новизна: в процесі дослідження встановлено, що діяльність для внутрішньо переміщених осіб включає гуманітарну допомогу та допомогу розвитку, спрямовану на підтримку соціальної інтеграції та надання соціальної та психологічної допомоги. Нині на перший план виходять соціальні потреби, зокрема потреба знайти своє місце у світі та

подолати травму. Задоволення соціальних потреб, постраждалих від наслідків збройного конфлікту, є ключем до успіху в контексті ефективного процесу інтеграції з приймаючими громадами.

Практична значимість: результати дослідження можуть бути використані під час розробки положень, висновків та рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності центрів надання адміністративних послуг для внутрішньо переміщених осіб, для підвищення рівня правозастосовної практики, а також для подальшого удосконалення системи органів місцевого самоврядування в контексті політики в сфері забезпечення захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

Ключові слова. Центри надання адміністративних послуг, адміністративні послуги, внутрішньо переміщена особа, вимушений переселенець, реалізація прав, гарантії забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, захист конституційних прав, громадяни, які перебувають на тимчасово окупованій території України.

Levkun Tetiana Vasylivna PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Law and Public Administration, Higher Education Institution "King Danylo University", St. E. Konovaltsia, 35, Ivano-Frankivsk, 76018, <https://orcid.org/0009-0000-0578-1051>

Lys Andrii Bohdanovych PhD in Public Administration, Senior Lecturer of the Department of Law and Public Administration, Higher Education Institution "King Danylo University", St. E. Konovaltsia, 35, Ivano-Frankivsk, 76018, <https://orcid.org/0009-0004-7082-1020>

CURRENT PROBLEMS OF PROVIDING ADMINISTRATIVE SERVICES FOR INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the Department of Administrative Services activities in the field of administrative service provision to internally displaced persons under martial law and substantiates recommendations for its improvement.

The methodology includes a comprehensive analysis and synthesis of the available scientific and theoretical material and the formulation of relevant conclusions and recommendations. The following methods of scientific cognition were used in the study: terminological, logical and semantic, functional, systemic and structural, logical and normative.

The study recognized that in order to solve the housing problem of internally displaced persons whose homes were destroyed, it is necessary to simplify the procedures for compensation for loss and damage to property, speed up the process of allocating land for construction, create an affordable housing stock, and use non-residential and non-residential premises. In addition, increasing the employment rate of internally displaced persons and the population as a whole depends on economic recovery and job creation.

Scientific novelty: the study found that activities for internally displaced persons include humanitarian and development assistance aimed at supporting social integration and providing social and psychological assistance. Today, social needs, including the need to find one's place in the world and overcome trauma, are coming to the fore. Addressing the social needs of those affected by the consequences of the armed conflict is key to success in the context of an effective integration process with host communities.

Practical relevance: the results of the study can be used to develop provisions, conclusions and recommendations for improving the legal regulation of the activities of administrative service centers for internally displaced persons, to improve the level of law enforcement practice, as well as to further improve the system of local governments in the context of policy in the field of protection of the rights of internally displaced persons.

Keywords: Department of Administrative Services, administrative services, internally displaced person, forced migrant, realization of rights, guarantees of ensuring the rights of internally displaced persons, protection of constitutional rights, citizens who are on the temporarily occupied territory of Ukraine.

Постановка проблеми. Конфлікт на сході України, який тривав понад десять років, спричинив одну з найсерйозніших соціальних криз у країні. В результаті загинули понад 10 тисяч осіб, а понад 25 тисяч були поранені. Збитки від війни, погана економічна ситуація та прогресуюча криміналізація територій під контролем проросійських сепаратистів змусили, за офіційними даними, понад 2 мільйони людей залишити свої місця проживання, з яких приблизно 1,5 мільйона переїхали в інші регіони країни. Хоча все вказує на те, що їх кількість менша, масштаби проблеми та її наслідки означають, що Україна переживає найбільшу гуманітарну кризу у своїй історії.

Початок повномасштабного вторгнення й активних бойових дій після 24 лютого 2022 року, запровадження воєнного стану в Україні спричинили масове переміщення – громадяни залишили свої домівки в пошуках безпеки та захисту. Наразі кількість офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщен-

них осіб в країні досягає 4,9 млн осіб. З них – 3,6 млн – особи, які перемістилися (чи повторно перемістилися) після початку повномасштабної війни. З них – 2,5 млн, які перемістилися і не можуть повернутися до своїх домівок (оскільки житло або зруйноване, або знаходиться у зоні активних бойових дій, або на тимчасово окупованій території).

У зв'язку з цим, виникла необхідність дослідити особливості надання адміністративних послуг для внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в умовах воєнного стану, а також визначити пріоритетні напрями удосконалення діяльності ЦНАП в даному напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним аспектам правового статусу внутрішньо переміщених осіб присвячено наукові праці багатьох вітчизняних фахівців, серед яких: О. А. Буткевич, В. С. Гошовський, Н. М. Грабар, Я. О. Грабова, О. Р. Зельдіна, А. Н. Каблов, А. В. Колобов, З.В. Кузнецова, Н. Н. Сінчина, Ц. Ф. Цвігун, Р. Ф. Черниш та ін.

Тим не менше, більшість праць вітчизняних і зарубіжних вчених та практиків присвячено дослідженню правового статусу такої категорії як «внутрішньо переміщені особи». В той же час, проблема успішного таналежного надання адміністративних послуг внутрішньо переміщеним особам, а також необхідності удосконалення діяльності ЦНАП в цьому напрямкує надзвичайно актуальною в умовах сьогодення і зумовила вибір даної теми дослідження, його мету та завдання.

Мета статті – комплексний аналіз діяльності ЦНАП в сфері надання адміністративних послуг внутрішньо переміщеним особам в умовах воєнного стану та обґрунтування рекомендації щодо її удосконалення.

Результати дослідження можуть бути використані в сфері законодавчої діяльності щодо внесення змін і доповнень до нормативних актів, які регулюють діяльність органів, що надають адміністративні послуги внутрішньо переміщеним особам, а також в правозастосовній сфері з метою покращення діяльності ЦНАП та правового статусу внутрішньо переміщених осіб.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах надзвичайних викликів, що постали під час війни, значне навантаження на держбюджет, виникнення у громадян цілого спектру нових потреб, які потребують своєчасного й ефективного реагування з боку держави та органів місцевого самоврядування, Урядом вживаються заходи для забезпечення ефективного функціонування існуючої системи соціальної підтримки населення. У 2022 році понад 2,3 млн внутрішньо переміщених осіб отримали допомогу на проживання, на виплату якої з держбюджету було виділено 52,8 млрд гривень. У

2023 році понад 2.5 млн внутрішньо переміщених осіб отримали допомогу на проживання, на виплату якої було виділено 73,3 млрд грн.

Відповідно до міжнародних стандартів, «внутрішньо переміщеними особами вважаються особи або групи осіб, які були змушені покинути свої будинки або місця постійного проживання, зокрема в результаті або з метою уникнення наслідків збройного конфлікту, ситуації загального насильства, порушень прав людини, стихійних або антропогенних лих і які не перетнули міжнародно визнаний державний кордон. Внутрішньо переміщені особи, на підставі повної рівності, користуються тими ж правами та свободами, передбаченими міжнародним правом і національним законодавством, якими користуються інші особи в їхній країні. Вони не повинні піддаватись дискримінації при здійсненні будь-яких прав і свобод на підставі того, що вони є внутрішньо переміщеними особами» [1].

Згідно ст. 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 р. № 1796-VII, «внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» [2].

Ситуація переселення пов'язана з двома видами травми – з одного боку, самим досвідом біженства, а з іншого боку, стресом, що є наслідком необхідності адаптації до нових умов. Як звіти гуманітарних організацій, так і низки організацій неурядові організації, що підтримують внутрішньо переміщених осіб в Україні, висвітлюють широкий спектр проблем, які стосуються переміщених осіб і впливають із досвіду біженців. Внутрішньо переміщені особи є групою особливого ризику соціальної ізоляції, яка може бути наслідком, з одного боку, відсутності соціальних потреб (відсутність житла, обмежений доступ до соціальних виплат, обмежений доступ до медичної допомоги, труднощі з працевлаштуванням).

Ознаки, які характеризують внутрішньо переміщених осіб зображено на рис. 1.

Рис. 1 Ознаки, які характеризують внутрішньо переміщених осіб

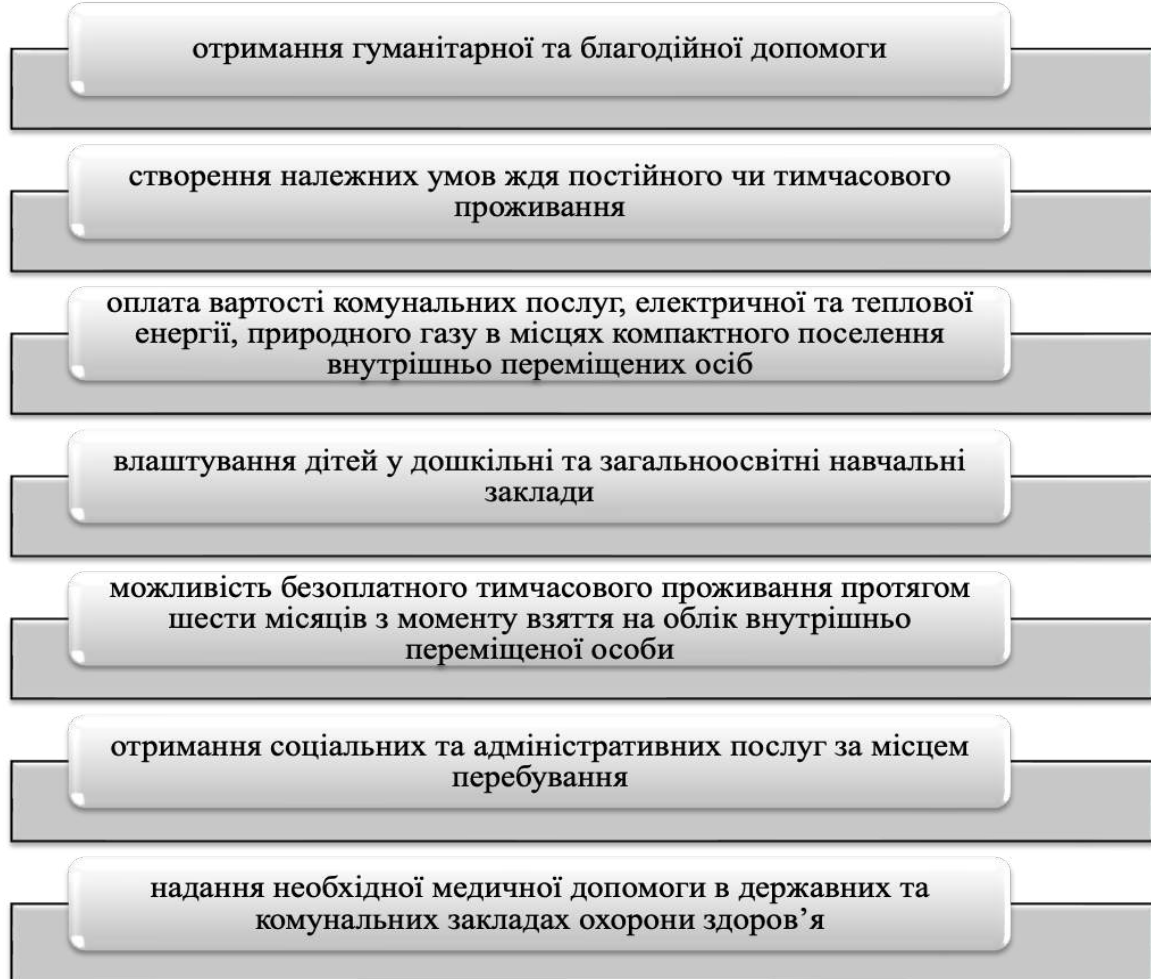
Примітка: складена автором за [2].

Діяльність для внутрішньо переміщених осіб включає гуманітарну допомогу та допомогу розвитку, спрямовану на підтримку соціальної інтеграції та надання соціальної та психологічної допомоги. Нині на перший план виходять соціальні потреби, зокрема потреба знайти своє місце у світі та подолати травму. Задоволення соціальних потреб, постраждалих від наслідків збройного конфлікту, є ключем до успіху в контексті ефективного процесу інтеграції з приймаючими громадами.

Щодо ефективної інтеграції внутрішньо переміщених осіб, то варто зазначити про те, що існує нагальна потреба покращення комунікації між різними соціальними групами в Україні, зокрема внутрішньо переміщеними особами, родинами, які внаслідок бойових дій втратили близьку людину, місцеві громади, а також надання психологічної підтримки для зменшення стресу, повернення впевненості в собі або подолання стереотипів.

Права внутрішньо переміщеної особи зображено на рис. 2.

Рис. 2 Права внутрішньо переміщеної особи

Примітка: складена автором за [2].

Л. Р. Наливайко та А. Ф. Орешкова вважають, що «внутрішньо переміщена особа – це громадянин України, а також громадянина іншої держави чи особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах та мають право на постійне проживання на території України, який змушений залишити місце свого постійного проживання всередині міжнародно визнаних кордонів держави внаслідок: побоювань стати жертвою переслідувань, неможливості повною мірою користуватися гарантованими законодавством України захистом у місці свого постійного проживання; існування загрози для свого життя або членів своєї сім'ї, безпеки чи свободи; відчуття на собі або членах своєї сім'ї наслідків насильства в ситуаціях збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини; зовнішньої агресії; іноземної окупації; громадянської війни;

збройних зіткнень на етнічній, релігійній, мовній чи іншій основі, що порушують громадський порядок у місці його постійного проживання; надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» [3].

Місцева громада багато в чому залежить від ставлення членів приймаючої громади. Центри підтримки – це природний простір, який створює умови для встановлення контактів і налагодження стосунків між членами приймаючої спільноти та переселенців, а розбудова громади базується на залученні до діяльності різних соціальних груп у межах територіальних громад. Стрес від переселення також впливає на дітей, що негативно позначається на успішності навчання.

На сьогоднішній день статус ВПО можуть отримати ті, хто переїхав після 24 лютого 2022 з таких областей: 1) Волинська; 2) Дніпропетровська; 3) Донецька; 4) Житомирська; 5) Запорізька; 6) Київська; 7) м. Київ; 8) Луганська; 9) Миколаївська; 10) Одеська; 11) Сумська; 12) Харківська; 13) Херсонська; 14) Чернігівська. Крім того, претендувати на статус ВПО можуть ті, хто в цих областях сплачував ЄСВ (або за них сплачував роботодавець) – у 4 кварталі 2021 року чи за весь 2021 рік. До списку належать і ті, хто фактично податки не сплачував, але обліковувався в цих областях як платники ЄСВ [4].

Обов'язки внутрішньо переміщеної особи зображено на рис. 3.

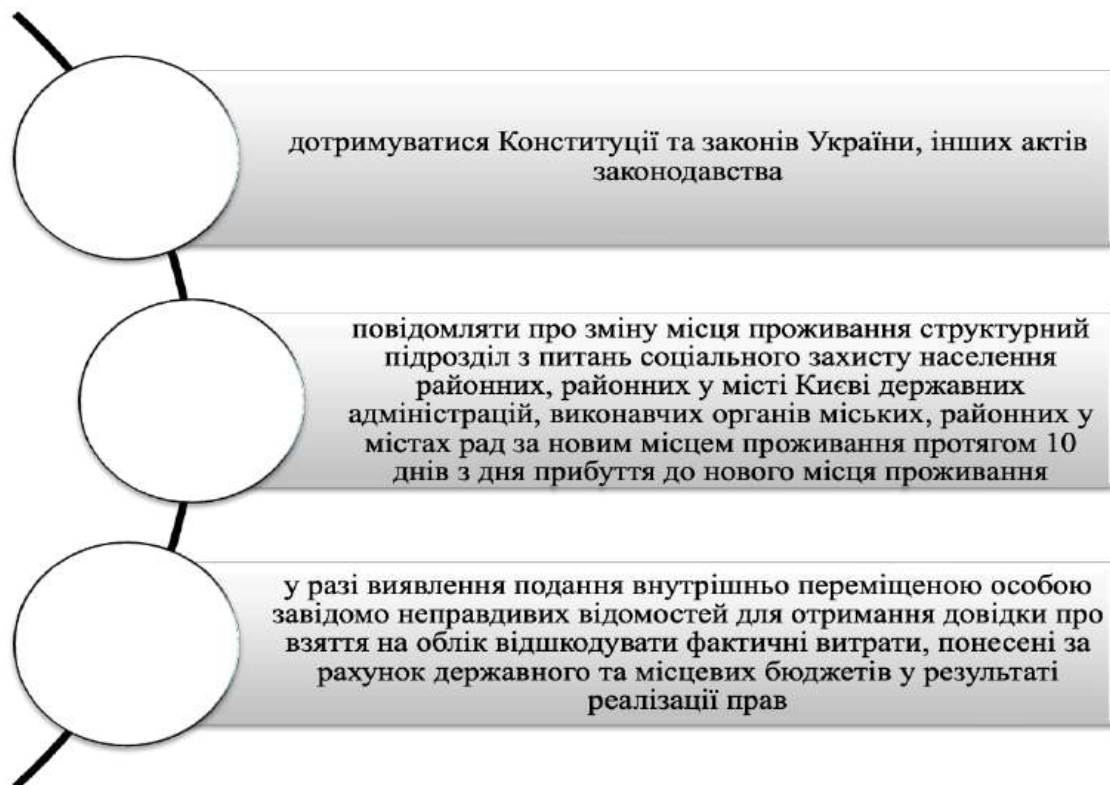

Рис. 3 Обов'язки внутрішньо переміщеної особи

Примітка: складена автором за [2].

За дорученням голови м. Івано-Франківська з моменту початку війни в ЦНАП розпочав свою роботу Центр допомоги ВПО та військовим (збір необхідних речей, продуктів харчування та надання допомоги військовим і допомоги внутрішньо переміщеним особам), Центр психологічної допомоги (психологічна підтримка та консультації психологів), консультування з питань працевлаштування та зайнятості здійснювали працівники Держпраці, первинну правову допомогу надавали працівники Національної поліції України.

Основні дані щодо внутрішньо переміщених осіб в Івано-Франківській міській територіальній громаді за період з 24.02.2022 по 31.12.2022 р. зображено в табл. 1.

Таблиця 1.

Основні дані щодо внутрішньо переміщених осіб в Івано-Франківській міській територіальній громаді за період з 24.02.2022 по 31.12.2022 р.[5].

№	Вид інформації	Статистичні дані
1.	Зареєстровано ВПО в локальній програмі обліку	51056
2.	Зареєстровано ВПО в м. Івано-Франківськ	46503
3.	Зареєстровано ВПО в селах, селищах Івано-Франківської МТГ	4553
4.	Знято з реєстрації ВПО	13396
5.	Станом на 31.12.2022 року зареєстровано	21235
6.	Допомога на проживання внутрішньо переміщеним особам	15688
7.	Віізди для оформлення ВПО та допомоги на проживання для осіб з інвалідністю та які не здатні самостійно пересуватися	323
8.	Компенсація витрат за тимчасове розміщення ВПО	10510

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» від 20 березня 2022 р. № 332, «допомога призначається для забезпечення соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб із числа незахищених верств населення та стимулювання до працевлаштування внутрішньо переміщених осіб працездатного віку. З 1 листопада 2023 р. допомога призначається на шість місяців на сім'ю, яка вперше звернулася за призначенням допомоги, та виплачується щомісяця одному з членів сім'ї (далі - уповноважена особа) у такому розмірі:

- для осіб з інвалідністю та дітей – 3000 гривень;
- для інших осіб – 2000 гривень.

Допомога призначається на кожного члена сім'ї, відомості про якого включено до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб. Допомога призначається за повний місяць, у якому уповноважена особа звернулася за її наданням, незалежно від дати такого звернення» [6].

У зв'язку з цим, 26 січня 2024 року прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій осіб» № 94 для продовження виплат на проживання ВПО, які найбільше цього потребують. Постановою передбачено «автоматичне продовження до 1 березня 2024 року виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, у яких у січні 2024 року закінчився шестимісячний період отримання такої допомоги. Для продовження цих виплат додатково звертатись нікуди не потрібно.

Автоматично з 1 березня 2024 року продовжуються виплати для таких категорій внутрішньо переміщених осіб:

✓ для пенсіонерів, у яких станом на 1 січня 2024 року розмір пенсії не перевищує 9 444 грн. (чотири прожиткових мінімуми для осіб, що втратили працездатність);

✓ осіб з інвалідністю I чи II групи, дитині з інвалідністю віком до 18 років, дитині, хворій на тяжкі перинатальні ураження нервової системи, тяжкі вроджені вади розвитку, рідкісні захворювання, онкологічні, онкогематологічні захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкі психічні розлади, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гострі або хронічні захворювання нирок IV ступеня, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідність» [7].

Варто зауважити, що представники міжнародних організацій також провели практичні семінари в Києві та Харкові для українських фасилітаторів, які потенційно можуть бути залучені до врегулювання воєнного конфлікту як на політичному та соціальному рівні – під час цих зустрічей експерти презентували шляхи створення культури миру через діалог, аналізуючи досвід Великої Британії у конфлікті з Північною Ірландією та досвід Ізраїлю у конфлікті з Палестиною. Організація тренінгів, семінарів, терапевтичних груп, культурно-інтеграційних заходів сприяє соціальній адаптації переселенців у нових місцях проживання та оцінюється як дуже ефективна як працівниками соціальних служб, так і самими бенефіціарами.

З цього приводу, Н.В. Бльок зауважує, що «доволі вагомою та найпоширенішою причиною внутрішньої міграції є саме конфлікт із застосуванням зброї або військового потенціалу країни. А також вимушеною причиною виступає системне порушення прав людини та стихійні або техногенні лиха, що унеможливають подальше перебування на територіях, де відбулася катастрофа. Тому, внутрішньо переміщені особи здійснюють переміщення в межах однієї держави під впливом різних чинників, які створюють небезпеку або унеможливають проживання на певній території» [8].

Комплекс послуг для внутрішньо переміщених осіб та власників житла, де вони проживають, які надаються Хмельницьким ЦНАП зображено на рис. 4.

Рис. 4 Комплекс послуг для внутрішньо переміщених осіб та власників житла, де вони проживають, які надаються Хмельницьким ЦНАП.

Примітка: складена автором за [9].

До того ж, власник житла може отримати компенсацію витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, передбачену постановою КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» від 19 березня 2022 р. № 333, якщо він безоплатно розміщує в цих приміщеннях вимушених переселенців [10].

На думку В.О. Боняка, «важливим напрямком соціального захисту внутрішньо переміщених осіб є їх забезпечення житлом, надання пільгових довгострокових державних кредитів, підтримки пільгового іпотечного креди-

тування, надання соціального житла тощо. Зрозуміло, що для мільйона вимушених переселенців житлове питання буде актуальним ще багато років. Тому, вже зараз слід прийняти державну програму і створити дієвий фонд соціального житла, а також удосконалити законодавство у цьому напрямку» [11].

Висновки. Таким чином, варто підсумувати, що з початку російського вторгнення 24 лютого 2022 р. потреба в гуманітарній допомозі в Україні досягла безпрецедентного рівня. За даними ООН, гуманітарної допомоги потребують до 15,7 мільйонів людей. Війна в Україні вже змусила свої домівки покинути понад 14 мільйонів людей, з яких майже 7 мільйонів людей перетнули кордон і виїхали до сусідніх країн. За оцінками, понад 8 мільйонів людей є внутрішньо переміщеними особами. Тим часом у зонах, постраждалих від вторгнення, все ще залишається майже 13 мільйонів людей, які не бажають або не можуть виїхати через військові дії.

Для вирішення житлової проблеми внутрішньо переміщених осіб, чиї будинки були зруйновані, необхідно спростити процедури компенсації за втрату та пошкодження майна, прискорити процес виділення земельної ділянки під забудову, створити доступний житловий фонд, використовувати нежилі та нежитлові приміщення. До того ж, підвищення рівня зайнятості ВПО та населення в цілому залежить від відновлення економіки та створення нових робочих місць. Водночас необхідні спеціальні заходи для підтримки ВПО на ринку праці, такі як програми громадських робіт, розвиток інфраструктури дистанційної роботи та навчання тощо. Доцільно організувати масштабну професійну перепідготовку вимушених переселенців, тому що багато робочих місць знищила війна, але багато буде створено під час відбудови країни. Проте розвиток професійного навчання має враховувати потреби ринку праці в регіонах міграції ВПО.

Література:

1. Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення всередині країни (документ ООН E/CN.4/1998/53/Add/2 F) ратифіковано Україною 17.04.1998. URL: <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf>. 17 (дата звернення: 25.07.2024).
2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1796-VII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>. (дата звернення: 24.07.2024).
3. Наливайко Л. Р., Орешкова А. Ф. Внутрішньо переміщені особи: визначення поняття. Право і суспільство. 2018. № 1. С. 34-39.
4. Куц А. Хто та як може отримати довідку ВПО? / Трансперенсі Інтернешнл Україна. URL: <https://ti-ukraine.org/news/hto-ta-yak-mozhe-otrymaty-dovidku-vpo>. (дата звернення: 24.07.2024).
5. Звіт про роботу Департаменту адміністративних послуг (Центр надання адміністративних послуг м. Івано-Франківська) Івано-Франківської міської ради за 2022 р. URL: https://cnap.if.ua/doc/Zvit_CNAP_2022.pdf. (дата звернення: 26.07.2024).

6. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 24.07.2024).

7. Деякі питання соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 січня 2024 р. № 94. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-2024-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 24.07.2024).

8. Блюк Н.В. Термінологія та понятійна характеристика внутрішньо переміщених осіб. Право і суспільство. 2022. № 3. С. 142-147.

9. Перелік послуг, які можуть отримати у ЦНАП переселенці та власники житла, які їх розмістили / Хмельницька міська рада. URL: <https://www.khm.gov.ua/en/node/32528>. (дата звернення: 28.07.2024).

10. Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і неотримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 р. № 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.07.2024).

11. Боняк В.О. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб: сучасний стан та перспективи удосконалення. Юридичний електронний журнал. 2023. № 6. С. 20-22.

References:

1. Kerivni pryntsyipy OON z pytan vnutrishnoho peremishchennia vseredyni krainy: dokument OON (17.04.1998) E/CN.4/1998/53/Add/2 F.[UN Guiding Principles on Internal Displacement within the Country]. Retrieved from: <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf>. 17 (дата звернення: 25.07.2024).[inUkrainian].

2. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib: Zakon Ukrayiny (20.10.2014) № 1796 VII. [On Ensuring the Rights and Freedoms of Internally Displaced Persons: Law of Ukraine]. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>. (дата звернення: 24.07.2024). [inUkrainian].

3. Nalyvaiko L. R., Orieshkova A. F. (2018). Vnutrishno peremishcheni osoby: vyznachennia poniattia. [Internally displaced persons: definition of the concept]. *Pravo i suspilstvo. 1*, 34-39. [inUkrainian].

4. Kuts A. Khto ta yak mozhe otrymaty dovidku VPO?[Who and how can get an IDP certificate?] / Transparency International Ukraine. Retrieved from: <https://ti-ukraine.org/news/hto-ta-yak-mozhe-otrymaty-dovidku-vpo>. (дата звернення: 24.07.2024). [inUkrainian].

5. Zvit pro robotu Departamentu administratyvnykh posluh (Tsentr nadannia administratyvnykh hposluh m. Ivano-Frankivska) Ivano-Frankivskoi miskoi radyza 2022 r. [Report on the work of the Department of Administrative Services (Center for Administrative Services of Ivano-Frankivsk) of the Ivano-Frankivsk City Council for 2022]. Retrieved from: URL: https://cnap.if.ua/doc/Zvit_CNAP_2022.pdf. (дата звернення: 26.07.2024). [inUkrainian].

6. Deiaki pytannia vyplaty dopomohy na prozhyvannia vnutrishno peremishchenym osobam: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy (20.03.2022) № 332.[Some issues of payment of housing allowance to internally displaced persons: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrayiny» / Verkhovna Rada Ukrayiny. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 24.07.2024). [in Ukrainian].

7. Деякі питання соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій осіб *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy* (26.01.2024) № 94. [Some issues of social support for internally displaced persons and other vulnerable categories of persons: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Bazadanyx «Zakonodavstvo Ukrainy» / Verhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-2024-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 24.07.2024). [in Ukrainian].

8. Blok N.V. (2022). Terminolohiia ta poniatiina kharakterystyka внутрішньо переміщених осіб [Terminology and conceptual characteristics of internally displaced persons]. *Pravoisuspilstvo*, 31, 142-147. [in Ukrainian].

9. Perelik posluh, yaki mozhut otrymaty u TsNAPpereselentsi ta vlasnyky zhytla, yaki yik h rozmistyly [A list of services that resettled people and the owners of the housing that accommodated them can receive from the National Center for Refugees] / Khmelnytska miska rada. Retrieved from: <https://www.khm.gov.ua/en/node/32528>. (дата звернення: 28.07.2024). [in Ukrainian].

10. *Pro zatverdzhennia Poriadku kompensatsii vytrat za tymchasove rozmishchennia внутрішньо переміщених осіб, yaki peremistylysia u period voiennoho stanu i neotrymuiut shchomisiachnoi adresnoi dopomohy внутрішньо переміщеним особам dlia pokryttia vytrat na prozhyvannia, v tomu chysli na oplatu zhytlovo-komunalnykhposluh: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy* (19.03.2022) № 333. [On the approval of the Procedure for compensation of expenses for temporary accommodation of internally displaced persons who moved during the period of martial law and do not receive monthly targeted assistance to internally displaced persons to cover living expenses, including payment of housing and communal services: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Bazadanyx «ZakonodavstvoUkrainy» / Verhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2022-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2022-%D0%BF#Text) (дата звернення: 25.07.2024). [in Ukrainian].

11. Boniak V.O. (2023). Sotsialnyi zakhyst внутрішньо переміщених осіб: suchasnyi stan ta perspektyvy udoskonalennia [Social protection of internally displaced persons: current state and prospects for improvement]. *Yurydychnyi elektronnyi zhurnal*. 6, 20-22. [in Ukrainian].